

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

Mål nr

meddelat i Stockholm den 12 juni 2017

Ö 5078-16

KLAGANDE

1. MK

2. TP

3. WS System AB, 559024-9438

Skyttevägen 44

302 44 Halmstad

Ombud för 1–3: Advokat MC och jur.kand. EK

MOTPARTER

1. Michael Weinig AG, HRB 560227

Weinigstrasse 2/4

97941 Tauberbischofsheim

DE-Tyskland

2. Raimann Holzoptimierung GmbH & Co. KG, HRA 4743

Weisserlenstrasse 11

79108 Freiburg

DE-Tyskland

Ombud för 1 och 2: Advokat JL och jur.kand. GS

Dok.Id 134179

HÖGSTA DOMSTOLEN
Riddarhustorget 8

Postadress
Box 2066
103 12 Stockholm

Telefon 08-561 666 00
Telefax 08-561 666 86
E-post:
hogsta.domstolen@dom.se
www.hogstadamstolen.se

Expeditionstid
08:45-12:00
13:15-15:00

SAKEN

Säkerhetsåtgärd m.m.

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Hovrätten för Västra Sveriges beslut 2016-11-08 i mål Ö 4412-16

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Med ändring av hovrättens beslut om säkerhetsåtgärder enligt 15 kap. 3 § rättegångsbalken upphäver Högsta domstolen beslutet såvitt gäller rätt för Michael Weinig AG och Raimann Holzoptimierung GmbH & Co. KG att ta del av omhändertaget material (se punkt 2 första meningen i Halmstads tingsrätts beslut den 20 oktober 2016 i mål T 2049-16). I övriga delar fastställs beslutet.

Högsta domstolen meddelar prövningstillstånd i fråga om rättegångskostnaderna i hovrätten och undanröjer hovrättens beslut i den delen.

Frågan om rättegångskostnaderna i hovrätten och Högsta domstolen ska prövas av tingsrätten i samband med att målet där avgörs.

Högsta domstolen meddelar inte prövningstillstånd i målet i övrigt. Hovrättens beslut i dessa delar står därmed fast.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN M.M.

MK, TP och WS System AB har yrkat att Högsta domstolen ska upphäva de interimistiska besluten om vitesförbud och om säkerhetsåtgärder enligt 15 kap. 3 § rättegångsbalken och även i övrigt bifalla deras yrkanden i hovrätten. De

har vidare yrkat att Högsta domstolen ska befria dem från skyldigheten att ersätta Michael Weinig AG och Raimann Holzoptimierung GmbH & Co. KG för rättegångskostnader i hovrätten. De har även yrkat ersättning för sina egna rättegångskostnader i hovrätten.

Weinig och Raimann har motsatt sig ändring av hovrättens beslut.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader i Högsta domstolen.

Högsta domstolen har den 15 november 2016 beslutat att verkställighet av hovrättens beslut såvitt gäller rätt för Weinig och Raimann att ta del av omhändertaget material tills vidare inte får ske. Kronofogdemyndighetens skyldigheter enligt beslutet att gå igenom materialet och i förekommande fall återlämna material berördes inte av Högsta domstolens beslut.

Högsta domstolen har meddelat det prövningstillstånd som framgår av punkten 6.

SKÄL

Bakgrund

1. Michael Weinig AG och Raimann Holzoptimierung GmbH & Co. KG yrkade att tingsrätten, utan MKs, TPs och WS System AB:s hörande, skulle besluta om dels interimistiskt förbud för dem vid vite att utnyttja eller röja Weinigs och Raimanns företagshemligheter, dels säkerhetsåtgärder enligt 15 kap. 3 § rättegångsbalken. De begärda säkerhetsåtgärderna bestod bl.a. i omhändertagande av bolagens företagshemligheter hos MK och medparter. Weinig och Raimann ställde säkerhet med ett belopp om 500 000 kr för den skada som MK och medparter kunde tillfogas.

2. Som grund för yrkandena gjorde Weinig och Raimann sammanfattningsvis gällande att MK och TP, i samband med att de lämnade sina anställningar i Waco Jonsereds AB, hade kopierat material som utgjorde företagshemligheter. De överlämnade eller rörde på annat sätt därefter företagshemligheterna för det av dem nystartade bolaget WS System AB, som utnyttjar materialet i sin näringsverksamhet. Waco har överlåtit samtliga produkträttigheter till Weinig och Raimann. MK och TP har inte varit anställda hos de två sistnämnda bolagen.
3. Tingsrätten biföll yrkandena genom beslut den 20 september 2016. Sedan MK och medparter yttrat sig fastställde tingsrätten den 20 oktober 2016 beslutet samt gav, efter yrkande från Weinig och Raimann, bolagen tillåtelse att under Kronofogdemyndighetens överinseende ta del av det omhändertagna materialet. Enligt beslutet skulle Kronofogdemyndigheten först gå igenom materialet och sortera ut sådant som t.ex. kunde omfattas av advokatsekretess och sådant som uppenbart inte var bolagens företagshemligheter. Det utsorterade materialet skulle återlämnas. Hovrätten har fastställt tingsrättens beslut.
4. Enligt domstolarna hade Weinig och Raimann visat sannolika skäl för att deras företagshemligheter hade angripits och för att de hade ett anspråk mot MK och medparter. Det kunde vidare skäligen befaras att MK och medparter hindrade eller försvårade utövningen av Weinigs och Raimanns rätt eller väsentligt förringade dess värde (sabotagerisk).
5. Sedan det första interimistiska beslutet hade meddelats ansökte Weinig och Raimann om stämning. Bolagen yrkar att tingsrätten enligt 11 § lagen (1990:409) om skydd för företagshemligheter vid vite ska förbjuda MK och medparter att utnyttja eller röja företagshemligheterna och att tingsrätten, med stöd av 14 § samma lag, ska förordna att handlingar som innehåller företagshemligheterna ska återlämnas till bolagen. Weinig och Raimann framställer också skadeståndsyrkanden.

Målet i Högsta domstolen

6. Högsta domstolen har, med utgångspunkt i hovrättens bedömning dels att Weinig och Raimann har visat sannolika skäl för att deras företagshemligheter har angripits och att de har ett anspråk mot MK och medparter, dels att det skäligen kan befaras att det föreligger en sabotagerisk, meddelat prövningstillstånd i fråga om säkerhetsåtgärder enligt 15 kap. 3 § rättegångsbalken.

Säkerhetsåtgärder enligt 15 kap. rättegångsbalken

7. Som en allmän utgångspunkt gäller att tvångsvis verkställighet av ett civilrättsligt anspråk inte får ske förrän saken har avgjorts genom en dom. I 15 kap. rättegångsbalken finns emellertid bestämmelser om säkerhetsåtgärder som gör det möjligt för en part att för tiden till dess saken har avgjorts få ett provisoriskt skydd för sin rätt. Syftet med säkerhetsåtgärderna är främst att trygga verkställigheten av en kommande dom.

8. Enligt 15 kap. 1 och 2 §§ kan kvarstad under vissa förutsättningar beslutas för att trygga sökandens fordran eller rätt till viss egendom. Vidare finns i 3 § en bestämmelse om säkerhetsåtgärder i andra fall.

Närmare om säkerhetsåtgärder enligt 15 kap. 3 § rättegångsbalken

9. Om någon visar sannolika skäl för att han eller hon har ett anspråk mot någon annan, som är eller kan antas bli föremål för rättegång eller prövning i liknande ordning, får domstol förordna om någon lämplig åtgärd för att säkerställa sökandens rätt. Som en förutsättning för ett sådant beslut gäller att det skäligen kan befaras att motparten genom att utöva viss verksamhet eller företa eller underlåta viss handling eller på annat sätt hindrar eller försvårar utövandet av sökandens rätt eller väsentligt förringar dess värde.

10. Vad som är en lämplig åtgärd får bestämmas i det enskilda fallet. Vanliga åtgärder är förbud vid vite att utöva viss verksamhet eller att företa viss handling. Andra åtgärder kan vara att Kronofogdemyndigheten eller en syssloman omhändertar egendom. (Jfr Peter Fitger m.fl., Rättegångsbalken m.m., 20 december 2016, Zeteo, kommentar till 15 kap. 3 §.)
11. Det ankommer på sökanden att i yrkandet till domstolen ange vilken närmare åtgärd som begärs. Yrkandet måste vara preciserat på ett sådant sätt att det går att verkställa den begärda åtgärden.
12. Som har berörts är syftet med en säkerhetsåtgärd främst att säkerställa den rättsföljd som sökanden gör gällande i sak. Åtgärden ska därför vara konkret kopplad till den rättsföljden. Sökandens materiella anspråk blir följaktligen styrande för vilka säkerhetsåtgärder som kan beslutas.
13. Av det sagda följer att en säkerhetsåtgärd enligt 15 kap. 3 § rättegångsbalken inte kan utverkas för att säkerställa en processuell rättighet. Åtgärden får således inte enbart ha till syfte att säkra bevisning (jfr Peter Westberg, Det provisoriska rättsskyddet i tvistemål, Bok 1, 2004, s. 93 och 153 ff.). Åtgärden får inte heller syfta till att ge sökanden möjlighet att gå igenom material som omhändertagits för att därigenom kunna klarlägga om det finns grund för ett visst yrkande eller för att få en uppfattning om omfattningen av en skada eller ett intrång. Säkerhetsåtgärden kan därmed inte fylla den funktion som en intrångsundersökning gör på det immaterialrättsliga området, jfr exempelvis 56 a–h §§ lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk. Om en sökande har behov av att få del av bevisning som innehas av någon annan får detta i första hand tillgodoses genom bestämmelserna om edition.
14. För att ett yrkande ska kunna beviljas krävs att olägenheterna för motparten av den begärda säkerhetsåtgärden är proportionerliga i förhållande till de skäl som talar för ett förordnande om åtgärden (se NJA 1993 s. 182,

NJA 1995 s. 631 och NJA 2005 s. 29). Storleken på den säkerhet som sökanden ställt får beaktas som ett moment i den samlade bedömning som ska göras.

Har beslutet om säkerhetsåtgärd varit i tillräcklig grad preciserat?

15. Enligt vad som anges i beslutet avser detta samtliga exemplar av företagshemligheter i form av uppgifter om konstruktionen och/eller konstruktionsritningar för Weinigs och Raimanns bandsågar och hyvlar samt bolagens prislistor, kunduppgifter och kundregister i såväl fysisk form som lagrad datamedia. Beskrivningen uppfyller kravet på precision och bör därmed kunna ligga till grund för verkställighet.

Har säkerhetsåtgärden syftat till att säkerställa Weinigs och Raimanns rätt?

16. Som har framgått yrkar Weinig och Raimann att tingsrätten vid vite ska förbjuda MK och medparter att utnyttja eller röja företagshemligheterna samt förordna att handlingar som innehåller företagshemligheter ska återlämnas till bolagen. Åtgärden att omhänderta material hos MK och medparter är kopplad till dessa yrkanden och framstår som lämplig för att säkerställa sökandens rätt i denna del. Något motsvarande samband finns däremot inte mellan skadeståndsyrkandena och den beslutade säkerhetsåtgärden.

17. När det gäller den del av beslutet som innebär att Weinig och Raimann ges rätt att hos Kronofogdemyndigheten ta del av det omhändertagna materialet saknas en koppling till någon rättsföljd som bolagen yrkar. Bolagens syfte med denna del av beslutet tycks framför allt vara att få en närmare uppfattning om vilka företagshemligheter som har angripits för att därigenom kunna precisera talan om återlämnande av företagshemligheter och om skadestånd. Beslutet i denna del syftar således inte till att säkerställa någon materiell rätt som bolagen anser sig ha utan närmast till att förbättra bolagens

processuella ställning i målet. En sådan åtgärd, som har likheter med en intrångsundersökning, kan inte grundas på 15 kap. 3 § rättegångsbalken.

Är den beslutade säkerhetsåtgärden proportionerlig?

18. Frågan är därefter om åtgärden att omhänderta material uppfyller kravet på att vara proportionerlig. Det står klart att det är ett omfattande material som har omhändertagits hos MK och medparter, något som i vart fall under en tid har försvårat deras möjligheter att driva verksamheten. Det framgår samtidigt av utredningen att en förhållandevis detaljerad sökordslista – tillhandahållen av Weinig och Raimann i samband med deras ansökan i tingsrätten – funnits tillgänglig för att underlätta Kronofogdemyndighetens genomsökning av det omhändertagna materialet i syfte att sortera fram de handlingar som beslutet tar sikte på. Det har således funnits förutsättningar att begränsa de negativa verkningarna av beslutet för MK och medparter. Vid en sammantagen bedömning, där också den av Weinig och Raimann ställda säkerheten vägs in, får den beslutade säkerhetsåtgärden anses uppfylla kravet på proportionalitet.

Sammanfattande slutsatser

19. Den redovisade bedömningen innebär att förordnandet att ge en rätt för Weinig och Raimann att ta del av det omhändertagna materialet saknar stöd i 15 kap. 3 § rättegångsbalken. I den delen ska hovrättens beslut upphävas. I övriga delar ska beslutet om säkerhetsåtgärder enligt bestämmelsen fastställas.

20. Mot den bakgrunden ska prövningstillstånd meddelas i fråga om rättegångskostnaderna i hovrätten. Det saknas skäl att meddela prövningstillstånd i målet i övrigt. Hovrättens beslut i dessa delar ska därmed stå fast.

Rättegångskostnader

21. Det pågår ett mål mellan parterna i tingsrätten där kostnadsfrågorna kan avgöras slutligt. Det bör mot denna bakgrund ankomma på tingsrätten att i samband med att målet avgörs pröva frågan om rättegångskostnaderna i hovrätten och Högsta domstolen. Hovrättens beslut i den delen ska därför undanröjas.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Gudmund Toijer, Ella Nyström,
Lars Edlund, Anders Eka (referent) och Mari Heidenborg
Föredragande justitiesekreterare: Linda Stromberg